

מסורת הש"ס

(א) וברכות יב. (ב) [זל] לשא. (ג) סהדרין לח. (ד) שס עס פו. (ה) ד"ה פשי סהדרין פו. ד"ה מדברומין. (ו) שנת פו. (ז) [סנהדרין פו. ח] גיטין פו. טו. (ח) סהדרין לח. (ט) פ"י מחזרי מפי השקט ערך לשא. (י) זל אחו וכו' דילקוט וצ"י. (כ) [מיתור וכו' גיטין]. (ל) [שנת קיט. מ] [שנת קיט. גיטין מג. ח]. (נ) שנת קיט. (ו) וברכות ח. (ז) ונכתובות פ.

הגהות הב"ח

(א) גב' שמקטמין את עמלן
משניה על דברי חוריה
מנלה לסט וכו' מהר"ר
לעולם
בבא: (ב) שם כלן מדחמוק
זלן אלל ענשי: (ג) שם נבדו
וקח פסע שמועס: ד"ס
ד"א זה המתגבר בציצור:
(ד) שם קסע על פסמי זמן
במשפט ואל ימיעל וכו'
זל: (ה) שם אמר רב פפא
הרקל וקל חלע וכו'
ותעקל בנכבד יבואו
זלס וכו' צנלות כרמון מאי
הנקלס: (ו) שם
בהם שמועס: (ז) שם ר'
אלסין מאי לא אהיה חושב
לא אהיה
מחשבי
המדרש: (ח) שם
כורסייה: (ט) תום
ועקל וכו' צהלי חשנא
וראיא דאמרי לא בהאי
לישנא כיון שח"פ שמונה
ר' זלעא: (י) שם
גגור רבי אבהו צניס קיסר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ותעלוילים יתמלו בם.
 ג"כ ונגש העם איש איש
 ואיש ברעהו (והוא ה"ח כי
 וחכם חרשים נחשב אחד וכן
 ונבון לחם ומ"ש המהרש"א
 ז"ל שהוא לענין דרשה ולא
 לענין מניגה דל"כ י"ט הויין
 אף וזאת קרא ונגש ב'):

מוסף רש"י

עד די כרסון רמיו. מיינסן
הכאסות למשעמ שנים
(סנהדרין 70א.) עד מרח ארץ.
עושה שכניה חורל. שאלה
משיב עד סוף אללו (70א)
כלל מברבורין אצל
נעים ואהלות. מעט מדברין
ופנה להלוט נעים ואלות
שנים תמורה ובהם שנים
מחודד ולן בהגדה (סנהדרין
70א.) מתכסין בשמלה.
כשאלוין אמת פנים מורה
אלו ששן עמלן מעמלין.
דברים מפני שאין
יודעין להשיב, ששן תחת
ידך. ואלה כתי לשיבן קין
ויסיה לן תמלה כתי (שבת
70א.) דברים שאין בני
אדם עומדין עליהן.
אדם לומין כהללמן, אלא
אם כן נכשל בהן. עד
שארשן, ש' או י' עממי
בשומן, להיטו פנים מורה
המתמורין (שם 70א.) ש' אשן
אש עומד על אמתין עד
שיכלן קין להורות טעות
ולמנוסו וואו נון לן וצמן
(גיטין 70א.) אלא
חורש. ויני רגל ליות חורש
חורש. כהה"פ (70א) ש' שחוק
לרעו אהיה, מי חויה (שבת
70א.) דרשם שאני אהיה.
ומאי תמלה עד צנו אהיה.

הוא דילמא על כרחק תריסר שיעור האמת, דאי אמר להו בגמירנא. אומן טעמי מורה, אמרי ליה. שאלים אימא לן (שס).

מגולות דא' ס"ד מיסכין הוו רגליהון ואפיהון בשלמא גליין אפיהון כי הכי רלחיתוניה יחזקאל דאכא תמן פני שור וליבעי עליה
אלא לאחווי יחזקאל דקימי רגל ישרה לכדריב"ח (ברכות) ללמד שחייב אדם לכוון את רגליו בתפלתו שנאמר ורגליהן רגלי
העולם ושולחן הקבי"ה בכל יור ודור. והן קו ופינים. בר תנמן בר יצחק אמר ברכה היא. אלו ת"ח שנקמטין עצמם משנת
שחורות לרוב. כי בישיבה פי במושב הדין כזקן. שאין אלא בישיבה אלו קמן. וכן כול בתלמדה אלא נאה אלא תור פ"י ש
אמרה. תעורר שומאי לבניאיש ענין מעוט באומנות אלוכא. אבל הקבי"ה ישבתם שם כל יור ומות. וזה הדבר מוכיח שיש

אין דורשין פרק שני חגיגה

[illegible]

שש מאות סדרי משנה. היו בימיה: **לגמא** אלו בעלי הש"ס. שיש לסמוך על הוראתן כסמיכה להם: **בעל שמועות**. ששמוע הלכות פסקות מרבותיו ושגורות בפיו: **ראוי לישב בישיבה**. לייטול ממנו ענה בכל דבר כהמה: **הדרבני אבהו**. להעמיד לפניו מתורגמן כל העולם אינו ניוון אלא בשביל שכל ניווניו. **שכל חנינא בן דוסא כדאמרין** בעלמא (תענית 77 ד: 78) כל העולם אינו ניוון אלא בשביל שכל חנינא בני: **למטה**. מלכי האומות מסבדין אותן בשבילו כגון ר' אבהו מכהיה חסוד צבית מלך כדאמרין בזממכת סנהדרין (77 ד: 78) דהו צקיי אמהתא דבי קיסר לאפיה כו' **ששראוי למסור לו כו'**. כגון אב"ד ולבז דואג בקרבנו: **פעלי**. שועלים: **גי יפאש איש באחיו**. הכתוב היה מגנן לומר שלא היו יודעין להשיב לשאלותיהם הלכה: **שצני אדם מתכסין בסין**. נחבצין שלא יסאלו להם לפי שכן. **קבאין צבון**: שישן סתם ירך. ככלומר אתה צקי צבון: **אי"ר נכשל בצבא**. כשהתלמיד נכשל בשמועתו פתעם ראשונה ושניה הוא נותן לב לעמוד על שמועתו: **לא אהיה**. איני רגיל להיות: **דלמא**. האי נמי לאו משום דאנשי אמנה היו אלא ליה יהוה אמר גמירנא הוו אמרי ליה אימא לן והוא לא הוה ידע:

קודם שנברא העולם ולא נבראו עמך הקב"ה ושתלן בכל דור ודור והן הן עזי פנים שבדור ורב נחמן בר יצחק אמר אשר קומטו לברכה הוא דכתיב אלו תלמידי חכמים שמקמטין⁶ עצמן על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה מגלה להם סוד לעולם הבא שנאמר יגהר יוצק יסודם אמר ליה שמואל⁷ להיית בר רב בר אריא תא אימא לך מילתא מהני מילי מעליותא דהוה אמר אבוך כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובמלי שנאמר⁸ חדשים לבקרים רבה אמונתך ופליגא דר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך אחד שנאמר⁹ בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם כתוב אחד אומר¹⁰ לבושיה כתלג חיור ושער¹¹ (רישיה) כעמר נקא וכתיב¹² קוצותיו תלתלים שחורות כעורב לא קשיא כאן בישיבה כאן במלחמה דאמר מר אין לך נאה בישיבה אלא זקן ואין לך נאה במלחמה אלא בחור כתוב אחד אומר¹³ אחד אומר¹⁴ עד די כרסון רמיו ועתיק יומין לדוד כדתניא¹⁵ אחד לו ואחד לדוד דברי ר' עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול אלא מיניה או לא קיבלה מיניה ת"ש אחד לדין אמר לו ר"א בן עזריה¹⁶ עקיבא מה לך אצל נגעים ואהלות אלא אחד לכסא ואחד לש להדום רגליו שנאמר¹⁷ השמים כסאי והארץ אמר שמונה עשרה קללות קילל ישעיה את

וּמִרְדֵּן. ואיכא למ"ד ושמן
פרש"י לפי לשון
ראשון נתן נשמתן בגיהנם ולא נצרכו
ותימנה הוא וכי עבדי דינא צלל דינא
כי מה פשעו להיות בגיהנם ונראה
לפסע וטרדן שלל נצרכו ביחד
אם מעט לכל דוד ודוד כדי שלל
יחריבו העולם ושני השלוות יירושלמי
זוה אף הלשון משונה ולכן לא חש
למחני איכא דלמרי לה בזה"ל ליסגא
(ש) כיון שאינו משנה לה רק חדא
מיצה: **ופרליג אר'** שמואל בר
נחמני. שהוא אומר שמלכאים
נצרכים דצבור המקום ולא מנהר
דינור: **רבי חנינא בן דוסא**
אמעה. שהיה צעל מעשים יותר
מכל בני דורו:

וְלִמְטָה ^(י) בבית קיסר. ולאו
משום שלא היה חשוב
למעלה אלא משום שגם
דדורו היו
אנשי מעשה כמותו:

נענה

בכרסיה שביבין דינור וכתוב
 יב לא קשיא אחד לו ואחד
 קיבא אמר לו ר' יוסי הגלילי
 חד לדין ואחד לצדקה קיבלה
 חד לצדקה דברי רבי עקיבא
 דה כלל מדברותיך ^(ג) אצל
 רף כסא לישב עליו שרפף
 זהוהו גלילי כי אתא רב דימי
 זארא ולא נתקדשה דעתו עד
 קן והנקלה בנכבד שמונה

לומיהודה משען ומשענה כל
ששים ונשוו פנים ויועץ וחכם
בעלי מקרא משענה אלו
ממאות סדרי משנה וחד אמר
בלחמי ושתו ביינ מסכתי
זה בעל שמועות ואיש
לאמיתו נביא כמשמעו

חמשים כדרכי אבהו דאמר
שוא פנים זה שנושאין פנים
"יועץ" שיוודע לעבר שנים
ברי תורה הכל נעשין כחרשין
חש ונתתי נערים שריהם מאי
וזשלו בם אמר רב^(פפא) בר
הנקלה בנכבד^(א) אלו בני אדם
שחמורות דומות עליו כקלות
של ירושלים לא פסקו מהם
לגנו דברים שבני אדם מתכסין
בני אדם עומדין עליהן א"כ
ואין שמלה לא תשימוני קצין
זהו חובש לא הייתי מחובשי
לא אגרא ודלמא שאני התם
איהו חובש לא איהו חובש
מ¹⁴ שוטטו בחוצות ירושלים
אמונה ואסלח לה לא קשיא
הא

ודחינן אשכנז אפיה אורח ארעא לגלויי קמיה רביה אלא כרעא מי אורח ארעא לגלויי קמיה
 במסנא אחוץ ליה ⁽³⁾ והאי דקאמר ורגליהם רגל ישראל לא אתחזי במסנא מקום גבוה ונמוך כרגל
 בארצו אשרם רגלי אדם ורגל בני מחטין חממא ונוד משינוי לברון דאמרי כופים שונו מי

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

א [טור א"ח סימן נט]:

תורה אור השלם

- אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עָתָּה נִקְרָא
 וְעַצְמוֹתָיִם אֵיבֹב כֵּן
 תִּשְׁמְרֵם לְפָנֶיךָ יְיָ
 אֱלֹהֵינוּ
 בְּדֹרֵי הַשָּׁמַיִם נִשְׁמְרוּ
 בְּרִחוּתוֹ פֶּלַח בְּכָמָר
 תְּחִלָּה לְךָ
 הַזֶּה הָיִיתָ עִדִּי בְּיָרְקוֹן
 מִמֶּנִּי וְעַתָּה יוֹמֵךְ אֵי
 בֹשֶׁת־הַחַיִּי וְחֹרֶשׁ
 כִּמְנוֹרָה כִּמְנוֹרָה וְכָאֵף
 חֲרִידָה
 וְיִדְעֵאל אֶל
 הָאֵשׁ כְּתוּבָה בְּיָרְקוֹנוֹ
 לְקַלְמֵשׁ שְׁחֹרֹת עֲקוּרָה
 שִׁיר הַשְּׁמִירָה אֵי
 כֹה אֲמַר ה' הַשְּׁמִימִים
 בְּסֵת אֲרָצָךְ וְהִם וְגִלְגֵּי אֵי
 הַיָּדָה וְהַיָּדָה וְהַיָּדָה
 הַמִּקּוֹם מִנְחֹתֶיךָ

ישעיהו סו א
וְנָגַשׁ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ
אִישׁ בְּרֵעֵהוּ יִרְהוּבֵי הַנֶּעַר
זָקֵן וְהַנְקֵלָה בְּנִכְבֵּד:

. כִּי הִנֵּה הָאָדוֹן יִי עֲבָאוֹת

סִיר מִרְרוֹשֶׁלֶם וּמִיִּזְרוּחַ
שִׁעָן וּבְשִׁעָנָה כֹּל מִשְׁעָן
אִישׁ וְכָל מִשְׁעָן מִיָּם: גְּבוּר
חָשׂ מִלְחָמָה שׁוּפֹט וְקָבִיא
קֶסֶם וְזָקוֹ: שֶׁר הַמְּשִׁים
נִשְׂוֹא פָּנִים וְיוֹעֵץ וְחֶכֶם
רִשִּׁים וְבוֹן לַחֹשׁ: וְנִתְּנִי
עֲרִים שְׂרִיהֶם וְתַעֲלוּלֵיהֶם
מִלֶּשֶׁב: וְשִׁיעָנָה וְד-
לְכוּ לַחֲמוּ בְלָחֲמִי וְשִׁתּוּ
מִשְׁלִי ט ה
יֵין מִסְכָּתִי:
1. קֶסֶם עַל שְׁתֵּי מֶלֶךְ
מִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל פִּיהִ:
מִשְׁלִי וְז

1. כִּי יִתְּפֹשׂ אִישׁ בְּאָחִיו
יֵית אָבִיו שְׂמֵלָה לְכֶה קֶצֶן
וְהָיָה לָנוּ וְהַמְכֻשָּׁלָה הַזֹּאת
נִחַת יָדָךְ: יִשְׁעִיהוּ ג 1
1. יֵשָׁא בְיוֹם הַהוּא לֹאמֹר
אֲנִי הָיִיתִי חֹבֵשׁ וּבְכִיתִי אֵין
חֹסֶם וְאֵין שְׂמֵלָה לֹא
יִשְׁמַנִּי קֶצֶן עִם:

ישעיהו ג'
 1. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ
 מְלַחֵף לְשׂוֹא בִּי לֹא יִנָּקָה
 אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ
 שְׂוֹא: שְׁמוֹת כ' ו'
 1. שׁוֹטְטוּ בְּחֻצוֹת
 וְיִשְׁלֹם וְרָאוּ כָּא וְדַעוּ
 כִּשְׁקוֹ בְּרִחוּבוֹתֶיהָ אִם
 מִמָּצְאוּ אִישׁ אִם יֵשׁ עֵשָׂה
 מִבֶּקֶשׁ אֲמוֹנָה
 אֶסְלַח לָהּ: יִרְמְיָהוּ ה' א'

רבינו חננאל

[illegible]

יהיה. (6) ותוב פרכין ודלמא
ים ואף אין בראשה אלכסון
ת בה רגליהן אימעטו וראן
לם מיכסיין הוו ולא איגליין
שעים שקוטו קודם שנברא
חר אומר קורצותיו תלתלים
דבר בו וכתוב ביד הנביאים
מות כלל. אלא מה שמראה